บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้และที่ควบคุมอาการไม่ได้ และเพื่อศึกษาปัญหาของการปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ได้รับการตรวจรักษาในแผนกสูติกรรม โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลศิริราช โดยมีลักษณะของประชากรดังนี้คือ

1. เป็นผู้ป่วยสามัญ
2. ต้องมาฝากครรภ์ครั้งแรกอายุครรภ์ไม่เกิน 16 สัปดาห์
3. เป็นหญิงตั้งครรภ์เดี่ยว
4. ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหรือโรคใด ๆ ร่วมกับการตั้งครรภ์ เช่น โรคเบาหวาน ครรภ์ไข่ปลาอุก ทารกบวมน้ำ โรคความดันโลหิตสูงเรื้อรัง ครรภ์แฝดน้ำ ภาวะทุโภชนาการ เป็นต้น นอกจากภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย
5. สำหรับประชากรที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้จะต้องมาฝากครรภ์ตามนัดอีกอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายหลังจากที่ได้รับการตรวจพบว่า ความดันโลหิตไดแอสโตลิคสูงขึ้นจากระยะแรกของการตั้งครรภ์อย่างน้อย 15 mmHg เพื่อตรวจดูระดับของความดันโลหิตไดแอสโตลิค

6. สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้

7. เป็นผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างประชากรตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยสุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 100 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้ และกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการไม่ได้ จับคู่ (Matching) โดยใช้ตัวแปรดังนี้

1. โรงพยาบาลที่หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ได้รับการตรวจรักษา คือโรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลศิริราช

2. อายุของหญิงตั้งครรภ์ คือต่ำกว่า 20 ปี 20–34 ปี และ 35 ปีขึ้นไป

3. ลำดับการตั้งครรภ์ คือครรภ์แรก และเคยตั้งครรภ์ 1 ครั้งขึ้นไป

4. ระดับความดันโลหิตไดแอสโตลิคเมื่อมาฝากครรภ์นี้เป็นครั้งแรก

5. อายุครรภ์ที่เริ่มมีอาการของภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย คือต่ำกว่า 28 สัปดาห์ 28–32 สัปดาห์ 33–37 สัปดาห์ และ 38 สัปดาห์ขึ้นไป

6. การรักษาของแพทย์ โดยการให้รับประทานยานอนหลับหรือไม่ให้รับประทานยานอนหลับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และหน้าป้ายของผู้ป่วย ดังรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง

การสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้คือ

1.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย จากเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 ยกร่างแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากรจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตน 4 ด้าน เมื่อมีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย คือการปฏิบัติตนในด้านการรับประทานอาหารจำนวน 12 ข้อ การปฏิบัติตนในด้านการพักผ่อนและออกกำลังกายจำนวน 7 ข้อ การปฏิบัติตนในด้านการฝากครรภ์จำนวน 4 ข้อ และการปฏิบัติตนในด้านการสังเกตอาการผิดปกติ จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 29 ข้อ

1.3 ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง มี 4 ตัวเลือก โดยกำหนดคะแนนทุกตัวเลือกดังนี้

คะแนน 1	หมายถึง	การปฏิบัติตนไม่ดี
คะแนน 2	หมายถึง	การปฏิบัติค่อนข้างดี
คะแนน 3	หมายถึง	การปฏิบัติตนดี
คะแนน 4	หมายถึง	การปฏิบัติตนดีมาก

ในท้ายคำถามแต่ละข้อจะเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาของการปฏิบัติตนในข้อนั้น ๆ

1.4 การหาความตรงตามเนื้อหา เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ตามลักษณะดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลซึ่งมีประสบการณ์ด้านการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย จำนวน 10 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เมื่อได้รับแบบสัมภาษณ์คืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 10 ฉบับมาตรวจแก้ไขปรับปรุง โดยมีเกณฑ์คือ แบบสัมภาษณ์ข้อใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 2 ท่านขึ้นไปเห็นสมควรให้แก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยทำตามข้อเสนอแนะ แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 ที่สร้างขึ้นในระยะแรกมี 30 ข้อ เมื่อหาความตรงแล้วได้ปรับปรุงเหลือ 29 ข้อ

1.5 การหาความเที่ยงภายในของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร คือหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้จำนวน 10 คน และหญิงตั้งครรภ์ที่ควบคุมอาการไม่ได้ จำนวน 10 คน ที่มารับการตรวจรักษาในแผนกสูติกรรม โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลศิริราช แล้วนำมาหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง (α) 0.76

2. หน้าป้ายของผู้ป่วย

หน้าป้ายของผู้ป่วย ซึ่งบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความดันโลหิต อายุครรภ์ลำดับการตั้งครรภ์ อายุครรภ์ที่เริ่มมีอาการของภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ผลการตรวจปัสสาวะและการได้รับหรือไม่ได้รับยาถอนพิษ

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2528 ถึงเดือน มีนาคม 2529 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 5 เดือน

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ลำดับการตั้งครรภ์ ความดันโลหิตไดแอสโตลิค เมื่อมาฝากครรภ์นี้เป็นครั้งแรก อายุครรภ์ที่เริ่มมีอาการของภาวะความดันโลหิตสูง การได้รับการรักษาโดยการรับประทานยานอนหลับหรือไม่ได้รับประทานยานอนหลับ

2. การสัมภาษณ์การปฏิบัติตน

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยเลือกหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้และควบคุมอาการไม่ได้ ตามลักษณะของประชากรที่กำหนดไว้

2.2 ผู้วิจัยแนะนำตนเองพร้อมกับอธิบายให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ทราบถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งขอความยินยอมจากหญิงตั้งครรภ์เพื่อทำการศึกษา

2.3 สัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละประมาณ 20–30 นาที โดยในการสัมภาษณ์จะประกอบด้วย

2.3.1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตั้งแต่เริ่มมีอาการบวมจนถึงวันเจ็บท้องคลอดสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้โดยการสัมภาษณ์ภายหลังคลอดอย่างน้อย 24 ชั่วโมงขึ้นไป และสัมภาษณ์การปฏิบัติตนตั้งแต่เริ่มมีอาการบวมจนถึงวันที่ความดันโลหิตไดแอสโตลิคสูงตั้งแต่ 90 mmHg ขึ้นไป ตามข้อมูลที่ได้รับจากหน้าป้ายของผู้ป่วยสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซียที่ควบคุมอาการไม่ได้ โดยสัมภาษณ์ในขณะที่หญิงตั้งครรภ์ได้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะอ่านข้อความในคำถามทุกข้อแล้วให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ตอบในสิ่งที่ตรงกับการปฏิบัติที่แท้จริง วิธีการสัมภาษณ์และการให้คะแนน แสดงไว้ในภาคผนวก ข.

2.3.2 ตัวอย่างประชากรที่สัมภาษณ์ไว้แล้วจะรอจับคู่กับตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะเหมือนกัน โดยใช้ตัวแปรตามที่กำหนดไว้คือ โรงพยาบาลที่ได้รับการตรวจรักษา อายุ ลำดับการตั้งครรภ์ ความดันโลหิตไดแอสโตลิคเมื่อมาฝากครรภ์นี้เป็นครั้งแรก อายุครรภ์ที่เริ่มมีอาการของภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย และการได้รับยานอนหลับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากรโดยการแจกแจงความถี่

2. วิเคราะห์การปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย ที่ควบคุมอาการได้และที่ควบคุมอาการไม่ได้ โดยทดสอบค่าที (t-test)

4. รวบรวมปัญหา การปฏิบัติตนของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะความดันโลหิตสูงชนิดพรีอีแคลมป์เซีย–อีแคลมป์เซีย โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต 2528 : 42)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2}\right\}$$

เมื่อ n = จำนวนข้อของแบบสัมภาษณ์

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด

2. สูตรค่าเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูต, 2528: 66)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

3. สูตรส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ประคอง กรรณสูต, 2528 : 67)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N-1}}$$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = คะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

4. การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กัน (Dependent Sample) โดยทดสอบค่าที (t-test) ดังสูตร (ประคอง กรรณสูต 2528 : 84-88)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N-1$$

เมื่อ t = อัตราส่วนวิกฤติ

D = ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่

D^2 = ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง

N = จำนวนคู่ของข้อมูล

df = ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ